

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az I. rendű és II. rendű felpereseknek az I. rendű, a dr. Bereczk Tibor ügyvéd által képviselt II. rendű, III. rendű és a dr. Vígvári Katalin ügygondnok által képviselt, ismeretlen helyen tartózkodó IV. rendű alperesek ellen kártérítés iránt a Debreceni Városi Bíróság előtt 9.P.21.201/2006. számon megindult és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1.Pf.22.393/2009/11. számú jogerős ítéletével befejezett perében a II. rendű alperes által 82. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a IV.r. alperes a cégének bérleményét az I.r. alperes rendelkezésére bocsátotta ingatlanközvetítői tevékenység folytatása céljából. Az I.r. alperes a IV.r. alperes tudtával és beleegyezésével magát, a IV.r. alperes tulajdonában álló gazdasági társaság ügyvezetőjének adta ki. Annak érdekében, hogy az I.r. alperes szabályos ügyvédi közreműködés nélkül is ingatlan adásvételi szerződést tudjon kötni, az I.r. alperes kérésére a II.r. alperes szárazbélyegzővel és pecséttel ellátott szerződés formanyomtatványokat kért ügyvéd ismerősétől, a III.r. alperestől. Az I.r. alperes a további alperesek tudomásával és segítségével szabályos ügyvédi ellenjegyzés látszatát keltő magánokiratokat készített és azokat az elkövetett csalásokhoz felhasználta. Az I.r. alperes 2010. május 10-én a felperesektől, a II.r. alperes lakásán, az ingatlan adásvétel keretében foglaló címén átvett 1.500.000 forintot,

amelyről átvételi elismervény készült. Az okiraton a III.r. alperes ügyvédi pecsét lenyomata, valamint a IV.r. alperes cégének bélyegző lenyomata szerepelt. Az átvételi elismervény készítése során a felperesek kérdésére a II.r. alperes magát, a III.r. alperes testvérének és eljárásra jogosult meghatalmazottjának, illetve ügyvédnek adta ki. A büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet - a felperesek sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében is - az I.r. alperest bűnösnek mondta ki, egyebek mellett, jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntetében, a IV.r. alperes bűnösségét ugyanezen cselekményre bűnsegédi minőségben állapította meg. A II. és III.r. alperesek bűnösségét 13 rendbeli magánokirat hamisítás vétségében bűnsegédként állapította meg, rögzítve, hogy a II. és III.r. alpereseknek a csalási célzatról tudomása nem volt.

A felperesek módosított keresetükben 1.500.000 forint és annak 2001. május 11-től járó törvényes kamata, valamint 15.300 forint káruk megfizetésére kérték az alperesek egyetemleges kötelezését.

Az I.r. alperes érdemi nyilatkozatot nem tett. A II.r. alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a csalási célzatról tudomása nem volt, a foglaló az I.r. alperes részére került átadásra, károkozó magatartást nem tanúsított, cselekménye és a kár között az okozati összefüggés nem áll fenn. A III. és IV.r. alperesek ugyancsak a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy 15 nap alatt, egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek 1.515.300 forintot, valamint annak 2001. május 10-től járó törvényes kamatát. Rendelkezett az ügygondnok munkadíját is magában foglaló elsőfokú perköltség, az elsőfokú eljárási illeték, valamint az állam által előlegezett költség viseléséről. Az elsőfokú bíróság a Pp. 4. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakra is figyelemmel, a perben lefolytatott bizonyítás eredményeként teljes egészében elfogadta ítélezésének alapjául a büntetőbíróság által rögzített tényállást. Ennek alapján megállapította, hogy a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján az alperesek jogerős büntetőbírósági ítéletben megállapított cselekményei a kártérítési felelősségüket megalapozzák. Figyelemmel arra, hogy a jogerős büntető ítélet a II.r. alperes bűnösségét 13 rendbeli magánokirat hamisítás vétségében bűnsegédként megállapította, az elsőfokú bíróság nem fogadta el a II.r. alperesnek azt a védekezését, hogy a III.r. alperes őt csupán az - általa nem olvasott - okiratok átadásával bízta meg. A rendelkezésre álló adatok, valamint a felperesek és a tanúk jelen perben és a büntetőeljárásban tett nyilatkozata alapján az elsőfokú bíróság - a büntető ítéletben tett megállapításokkal egyezően - arra a meggyőződésre jutott, hogy a II.r. alperes magát ügyvédnek adta ki, az átvételi elismervény szerkesztésében, illetve a III.r. alperes által ellenjegyzett, kitöltetlen iratok I.r. alperes által történő felhasználásában tevőlegesen részt vett,

kártérítési felelőssége ezért attól függetlenül megállapítható, hogy nem volt tudomása az I. és IV.r. alperesek családi szándékáról. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket egyetemlegesen a felperesek kárának megtérítésére, amelynek összege az átadott foglaló és a felpereseknek a perbeli jogüggyellett kapcsolatban felmerült utazási költségéből áll.

A II. és IV.r. alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését helybenhagyta. Rendelkezett a IV.r. alperes képviselőjében eljáró ügygondnok díjáról, valamint a fellebbezési eljárási költség és illeték viseléséről. A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra kiemelte, hogy a perbeli esetben az eseménysor polgári jogi szempontból értékelhető egységessége és az alperesek között bizonyos akarategység megvalósult, mivel valamennyi alperes által kifejtett tevékenység eredményeként állt elő az a helyzet, hogy a felperesek a család bűncselekményének áldozatai lettek. Valamennyi alperes közrehatott abban, hogy az I.r. alperes anyagi haszonszerzés végett a felpereseket tévedésbe tudta ejteni. Az, hogy az alperesek felróhatóságának mértéke különböző, a károkozók egymás közötti jogviszonyában irányadó, a károsulttal fennálló jogviszonyukra nem hat ki.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, a II.r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, tartalmilag annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérve. Felülvizsgálati álláspontja szerint a jogerős ítélet a Pp. 4. § (2) bekezdését megsértve állapította meg a felróhatóságot és a közvetlen okozati összefüggést a magatartása és a bekövetkezett kár között. Az ő cselekménye ugyanis csupán a foglaló átadásának bizonyítására szolgáló okirat létrehozására irányult, míg más alperesek célja a család elkövetése volt. A kár pedig a család miatt következett be. A felperesek a perben nem bizonyították, hogy a pénz átadása során magát ügyvédnek adta ki. A büntető ügyben a terhére rótt cselekmény nem a magánokirat hamisítás, hanem bűnsegédként, a kitöltetlen, ügyvéd által ellenjegyzett okiratok szállításában, mintegy „postásként” való részvétele volt, és megállapítást nyert az is, hogy a családi célzatról nem tudott. Nem vonta az értékelés körébe a jogerős ítélet azt sem, hogy a felperesek a Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján a kárenyhítési kötelezettségüknek nem tettek eleget. A felperesek a III.r. alperes, mint ügyvéd által ellenjegyzett okiratot ugyanis annak távollétében írták alá. Észlelniük kellett volna, hogy a II.r. alperes az okiraton szereplő ügyvéddel nem azonos, és a pénz átadását meg kellett volna tagadniuk. Ezért a Ptk. 344. § (3) bekezdés b) pontja alapján a

károsult közrehatására figyelemmel az egyetemleges felelősség megállapítását mellőzni kellett volna.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A jogerős ítélet a tényállást helyesen állapította meg, és a mérlegelés körébe vont adatokból logikai ellentmondástól mentes, okszerű következtetésre jutott, ezért az erre alapított döntése helytálló.

A Pp. 4. § (2) bekezdése szerint, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

A II.r. alperes téves értelmezésével szemben a büntetőeljárásban hozott jogerős ítélet a II.r. alperes terhére - a felperesek sérelmére is - a magánokirat hamisítás bűncselekményének bűnsegédként való elkövetését állapította meg. Ebből következik, hogy a Pp. 4. § (2) bekezdésének alkalmazásával a polgári perben eljáró bíróság nem állapíthatja meg, hogy a II.r. alperes a bűncselekményt nem követte el. A jogerős ítélet a Pp. 206. § (1) bekezdés alapján, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, hogy a II.r. alperes, függetlenül attól, hogy a csalás célzatáról tudomással bírt volna, a károkozó folyamatban tevőlegesen részt vett. Ezért, mégha a II.r. alperes cselekménye bűnsegédként nyert is értékelést, a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a jogellenes és felróható magatartása, valamint a bekövetkezett kár között az okozati összefüggés fennáll.

A téves felülvizsgálati állásponttal szemben - többek együttes károkozása esetén - annak, hogy a II.r. alperes cselekménye mennyiben hatott közre a kár bekövetkezésében, a kártérítő felelősség megállapítása szempontjából nincs jelentősége. Amint arra - tartalmilag - a jogerős ítélet is helytállóan utalt, a károkozók a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján magatartásuk felróhatósága arányában egymással szemben felelnek. Az pedig, hogy a felperesek a Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján a kárenyhítési kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért a Ptk. 344. § (3) bekezdés b) pontja szerint az egyetemleges marasztalás mellőzésének van helye, még annak valósága esetén sem állapítható meg, ha a II.r. alperes a felpereseknek nem adta ki magát ügyvédnek. Önmagában az a körülmény, hogy a szerződéskötésben járatlan és figyelmetlen partner a pillanatnyi megtévesztés következtében nem észleli az okiratot ellenjegyző ügyvéd távollétét, a kármegosztásra nem ad alapot. Ezért jogszabálysértés nélkül marasztalta a jogerős ítélet a II.r. alperest.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta. A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő, áthárítható költségük nem merült fel, ezért a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárási költségről nem rendelkezett.

A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdés alapján a peresztes II.r. alperes köteles az államnak megtéríteni.

Budapest, 2011. március 16.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin sk. bíró

A kiadmány hitelével:

Vné

tisztviselő